

KOSOVO SPECIALIST CHAMBERS
DHOMAT E SPECIALIZUARA TË KOSOVËS
SPECIJALIZOVANA VEĆA KOSOVA

Predmet: KSC-BC-2020-05
Tužilac protiv Saljiha Mustafe

Rešava: **Pretresni panel I**
sudija Mapi Felt-Folja, predsedavajući sudija
sudija Roland Dekers
sudija Žilber Biti
sudija Vladimir Mikula, rezervni sudija

Sekretar: Fidelma Donlon

Datum: 9. jul 2021.

Jezik: engleski

Stepen poverljivosti: javno

Odluka o informisanju svedoka

Dostaviti:

Specijalizovani tužilac

Džek Smit

Branilac optuženog

Julijus von Bone

Sekretarijat

Načelnik Službe za pružanje zaštite i
podrške svedocima

Zastupnik žrtava

Ani Pjus

PRETRESNI PANEL I (u daljem tekstu: panel) donosi odluku o informisanju svedoka.

I. TOK POSTUPKA

1. Dana 20. maja 2021, panel je doneo „Odluku kojom se određuje datum konferencija za pripremu suđenja i traži dostavljanje izjašnjenja“ (u daljem tekstu: odluka), u kojoj je odlučio da konferencije za pripremu suđenja, koje će se održati na javnom odnosno zatvorenom zasedanju, sazove za 9, 10. i 11. jun 2021, u zavisnosti od potrebe, i tražio od tužilaštva, odbrane Saljiha Mustafe (u daljem tekstu: odbrana), zastupnika žrtava i Sekretara, preko Službe za pružanje zaštite i podrške svedocima (u daljem tekstu: Služba za svedoke), da dostave svoja izjašnjenja, između ostalog, o pripremi svedoka pre svedočenja.¹

2. Dana 2. juna 2021, tužilaštvo,² odbrana,³ zastupnik žrtava⁴ i Služba za svedoke⁵ dostavili su svoja izjašnjenja o pitanjima navedenim u odluci.

3. Dana 9. juna 2021, panel je, na javnom zasedanju, održao prvu konferenciju za pripremu suđenja, na kojoj su se strane u postupku, zastupnik žrtava i Sekretarijat izjasnili po pitanjima navedenim u odluci.⁶

¹ KSC-BC-2020-05, F00123, pretresni Panel I, *Odluka kojom se određuje datum konferencija za pripremu suđenja i traži dostavljanje izjašnjenja*, 20. maj 2021, javno, s priložima 1-2, strogo poverljivo i *ex parte*, stav 10, tačke 2.a-i. 14, 17(d).

² KSC-BC-2020-05, F00130, Specijalizovani tužilac, *Izjašnjenje tužilaštva po nalogu iz KSC-BC-2020-05/F00123* (u daljem tekstu: izjašnjenje tužilaštva), 2. jun 2021, javno, sa priložima 1-2, strogo poverljivo i *ex parte*.

³ KSC-BC-2020-05, F00128, odbrana, *Izjašnjenje odbrane za potrebe pripreme za suđenje* (u daljem tekstu: izjašnjenje odbrane), 2. jun 2021, javno.

⁴ KSC-BC-2020-05, F00129, zastupnik žrtava, *Izjašnjenje za potrebe konferencije za pripremu suđenja*, 2. jun 2021, javno.

⁵ KSC-BC-2020-05, F00131, sekretar, *Izjašnjenje sekretarijata za potrebe konferencije za pripremu suđenja* (u daljem tekstu: izjašnjenje Službe za svedoke), 2. jun 2021, javno, sa prilogom 1, poverljivo, i prilogom 2, strogo poverljivo i *ex parte*.

⁶ KSC-BC-2020-05, transkript zasedanja, 9. jun 2021, javno.

4. Dana 30. juna 2021, strane u postupku podnele su zajednički zahtev za usvajanje protokola o pripremi svedoka (u daljem tekstu: zajednički zahtev).⁷

II. IZJAŠNJENJA

5. Tužilaštvo tvrdi da, pored procesa informisanja svedoka koji ima za cilj da se svedoci, između ostalog, upoznaju sa sudnicom i da im se pruži prilika da se upoznaju sa onima koji će ih ispitivati,⁸ svedocima treba takođe dati priliku da pregledaju svoje ranije izjave u kontekstu pripremnog sastanka između svedoka i strane u postupku koja ga je pozvala da svedoči.⁹ S tim u vezi, tužilaštvo tvrdi sledeće: (i) iako priprema svedoka nije izričito regulisana normativnim okvirom Specijalizovanih veća, usvajanje odgovarajuće procedure potpadalo bi pod diskreciono pravo panela;¹⁰ (ii) procedura pripremanja svedoka je opšteprihvaćena u nizu međunarodnih pravnih ustanova;¹¹ (iii) valjana priprema svedoka doprinosi relevantnom, tačnom i usredsređenom svedočenju, i može pomoći svedoku da se bolje oseća;¹² i (iv) priprema svedoka može biti posebno potrebna u slučajevima kada je poznato da postoji atmosfera zastrašivanja svedoka, pošto ona pruža priliku strani u postupku koja je pozvala svedoka da pokuša da ublaži strah svedoka, kao i da sazna eventualne nove informacije o uticaju koji je u međuvremenu možda vršen na svedoka.¹³

6. Odbrana tvrdi da će svedocima pre svedočenja biti potrebno valjano informisanje, koje obuhvata: (i) upoznavanje sa sudnicom, koje treba da obavi Služba za svedoke;

⁷ KSC-BC-2020-05, F00143, *Zajednički predlog tužilaštva i odbrane za usvajanje protokola o pripremi svedoka*, 30. jun 2021, javno, sa prilogom 1, javno.

⁸ Izjašnjenje tužilaštva, stavovi 15-16.

⁹ Izjašnjenje tužilaštva, stav 17.

¹⁰ Izjašnjenje tužilaštva, stav 18, u kome se, između ostalog, poziva na članove 40(2) i (6)(f) Zakona i pravilo 80(1) Pravidnika.

¹¹ Izjašnjenje tužilaštva, stav 18 i reference u njemu.

¹² Izjašnjenje tužilaštva, stav 19.

¹³ Izjašnjenje tužilaštva, stav 20 i reference u njemu.

(ii) obezbeđivanje prethodnih izjava, koje svedok treba da dobije na jeziku koji razume, i (iii) jasna uputstva u pogledu obaveza koje svedok ima pred Specijalizovanim većima i posledica koje mogu proistići iz nepoštovanja tih obaveza.¹⁴

7. Služba za svedoke podnela je panelu sažet opis podrške koju pruža svedocima u vezi sa postupkom informisanja.¹⁵

8. U svom zajedničkom zahtevu, strane u postupku traže od panela da usvoji predloženi protokol o pripremi svedoka, koji će, kako se tvrdi: (i) obezbediti njihovo relevantno, tačno i usredsređeno svedočenje; (ii) povećati efikasnost ispitivanja svedoka; (iii) doprineti neometanom održavanju sudskih sednica i razumnoj dužini postupka, i (iv) doprineti očuvanju duševnog zdravlja svedoka.¹⁶

III. MERODAVNO PRAVO

9. Panel upućuje na članove 34(8) i 40(2) i (6) Zakona br. 05/F-053 o Specijalizovanim većima i Specijalizovanom tužilaštvu (u daljem tekstu: Zakon) i pravila 27, 80, i 116 Pravilnika o postupku i dokazima pred Specijalizovanim većima Kosova (u daljem tekstu: Pravilnik).

IV. ANALIZA

A. INFORMISANJE SVEDOKA PRE SVEDOČENJA

10. Pre svega, panel pojašnjava da koristi izraz „informisanje svedoka“ kada ima na umu informacije i podršku koje Služba za svedoke pruža svedocima pre svedočenja, shodno svojim obavezama iz člana 34(8) Zakona i pravila 27 i 80(8) Pravilnika.

¹⁴ Izjašnjenje odbrane, stavovi 19, 22-23, 26.

¹⁵ Izjašnjenje Službe za svedoke, stavovi 14-40. V. takođe prilog 1 uz izjašnjenje Službe za svedoke, str. 27-37.

¹⁶ Zajednički zahtev, stav 4.

Nadalje, panel koristi izraz „priprema svedoka“ kada govori o bilo kom sastanku između svedoka i strane u postupku koja ga je pozvala da svedoči, a koji se održava pre svedočenja tog svedoka, radi razgovora o svim pitanjima koja se odnose na suštinu njegovog svedočenja.¹⁷

11. Imajući u vidu izjašnjenja strana u postupku u vezi sa postupkom informisanja svedoka,¹⁸ kao i „Smernice Službe za svedoke o pružanju usluga svedocima koji pristupaju Specijalizovanim većima“,¹⁹ panel u nastavku iznosi uputstva u vezi sa informisanjem svedoka pre svedočenja upućena Službi za svedoke i drugim relevantnim učesnicima.

1. Uvodna obaveštenja koja pruža učesnik koji poziva svedoka

12. Učesnik koji poziva svedoka dužan je da za svakog svedoka Službi za svedoke dostavi popunjeni obrazac sa podacima o svedoku, što je ranije moguće, a najkasnije 35 dana pre očekivanog datuma svedočenja.²⁰ Osim toga, svakog prvog radnog dana u mesecu, strane u postupku i zastupnik žrtava dužni su da Službi za svedoke dostave ažuriran raspored svedočenja,²¹ u kome se navode: (i) redosled svedoka; (ii) da li će svedoci svedočiti lično u sedištu suda, putem video-konferencijske veze sa nekog drugog mesta ili na neki drugi način predviđen Pravilnikom;²² (iii) datum kada

¹⁷ Slično tome, MKS, *Prosecutor v. Ruto et al.*, pretresno veće V, [Decision on witness preparation](#) (u daljem tekstu: odluka o pripremi u predmetu Ruto), 2. januar 2013, ICC-01/09-01/11-524, javno, stav 4. Panel izraz „priprema svedoka“ shvata u širokom smislu, koji obuhvata niz drugih izraza, kao što su, između ostalog, „pripremni razgovor sa svedokom“, „obučavanje svedoka“ i „obuka svedoka“, koji se u različitim pravosudnim sistemima koriste za postupke čija je svrha pripremanje svedoka za usmeno svedočenje. Slično tome, MKS, *Prosecutor v. Lubanga*, pretpretresno veće I, [Decision on the Practices of Witness Familiarisation and Witness Proofing](#) (u daljem tekstu: odluka o informisanju iz predmeta Lubanga), 8. novembar 2006, ICC-01/04-01/06-679, javno, stav 12.

¹⁸ Izjašnjenje tužilaštva, stavovi 15-16; izjašnjenje odbrane, stavovi 19-27.

¹⁹ Prilog 1 uz izjašnjenje Službe za svedoke, str. 27-37 (u daljem tekstu: smernice Službe za svedoke).

²⁰ V. smernice Službe za svedoke, deo 4(1)-(2) i prilog 1 uz smernice Službe za svedoke.

²¹ V. smernice Službe za svedoke, deo 4(3) i prilog 1 uz smernice Službe za svedoke.

²² V. pravila 141(1), 144, 145(1) Pravilnika.

svedok treba da bude prisutan u mestu svedočenja; (iv) eventualni dvojni status svedoka kao svedoka-žrtve; (v) eventualne zaštitne mere; (vi) jezik svedočenja, i (vii) očekivano trajanje svedočenja. U tu svrhu, Služba za svedoke dužna je da stranama u postupku i zastupniku žrtava što je ranije moguće obezbedi uzorke obrasca sa podacima o svedoku i obrasca za raspored svedočenja u odgovarajućem elektronskom formatu.

13. Učesnik koji poziva svedoka dužan je da prilikom dostavljanja obrasca sa podacima o svedoku obavesti Službu za svedoke o svedocima koji potencijalno mogu sebe da inkriminišu. U slučaju dvojnog statusa svedoka-žrtve, učesnik koji poziva svedoka dužan je da o tome obavesti i zastupnika žrtava. U slučaju da je potrebna pravna pomoć po pravilu 151(4) Pravilnika, Služba za svedoke će se postarati da o tome obavesti Službu odbrane u sklopu Sekretarijata.

14. Učesnik koji poziva svedoka dužan je da ostane na raspolaganju Službi za svedoke radi razmene relevantnih informacija kao i da, u meri u kojoj je to moguće, pribavi sve potrebne podatke od značaja.

2. Postupak koji prethodi informisanju svedoka

15. Pre početka postupka informisanja svedoka, učesnik koji poziva svedoka dužan je da organizuje upoznavanje svedoka sa Službom za svedoke, kao i da obavesti svedoka da će ta služba biti zadužena za organizovanje njegovog eventualnog putovanja radi svedočenja. Služba za svedoke dužna je da objasni svedoku koje će mu usluge i pomoć obezbediti, kao i da obavesti svedoka o pitanjima koja se odnose na njegovu ili njenu bezbednost, dobrobit, putovanje, logistiku, smeštaj i sve eventualne dodatke na koje kao svedok ima pravo. Služba za svedoke je takođe dužna da organizuje sva potrebna putovanja i logistiku kako bi obezbedila da svedok na vreme pristupi SVK, vodeći računa o bezbednosti i dobrobiti svedoka.

3. Početak postupka informisanja svedoka

16. Po dolasku svedoka u Holandiju da bi lično svedočio u sedištu SVK, po njegovom ili njenom dolasku na mesto izabrano za svedočenje putem video-konferencijske veze prema pravilu 144(2) Pravilnika, ili u odgovarajućem trenutku pre svedočenja u slučaju svedoka koji treba da bude ispitan u svom mestu boravka ili staranja shodno pravilu 145(1) Pravilnika, Služba za svedoke dužna je da organizuje informativni sastanak na kojem će upoznati svedoka s programom njegovog pristupanja i svedočenja pred Specijalizovanim većima i obavestiti ga o eventualnom datumu njegovog svedočenja u sudnici na osnovu raspoloživih informacija.

17. Služba za svedoke tom prilikom vrši procenu osetljivosti svedoka. Sažetak te procene dostavlja se direktno panelu pre iskaza svedoka u sudnici, uključujući sve odgovarajuće preporuke u pogledu primene posebnih mera iz pravila 80(4)(c) Pravilnika. Obaveštenje o preporučenim merama takođe se dostavlja stranama u postupku i zastupniku žrtava.

4. Zabrana kontakta između učesnika u postupku i njegovog svedoka

18. Od trenutka kada započne postupak informisanja svedoka, o svedoku se stara Služba za svedoke, a svi dalji sastanci izvan sudnice između učesnika u postupku koji je pozvao svedoka da svedoči i njegovog svedoka su zabranjeni. Za svedoke koji lično svedoče u sedištu SVK, zabrana kontakta između učesnika u postupku i njegovog svedoka nastupa u trenutku dolaska svedoka u Holandiju. Za svedoke koji svedoče putem video-konferencijske veze sa nekog drugog mesta, zabrana kontakta nastupa na dan kada svedok stigne na mesto sa koga će svedočiti. Za svedoke koji se ispituju van mesta održavanja suđenja, shodno pravilu 145(1) Pravilnika, zabrana kontakta nastupa na dan kada svedok stigne na mesto sa koga će svedočiti. Ukoliko postupak

informisanja svedoka treba da počne pre navedenih datuma kada nastupa zabrana kontakta, Služba za svedoke mora o tome blagovremeno da obavesti strane u postupku i zastupnika žrtava. Služba za svedoke dužna je da obavesti učesnika u postupku koji poziva svedoka kada svedok treba da stigne i da li je došlo do većih odlaganja.

19. Pošto nastupi navedena zabrana, i do kraja svedočenja svedoka, kontakt učesnika u postupku sa njegovim svedokom biće ograničen na kurtoazni sastanak, kao što je opisano dalje u tekstu, i na ispitivanje svedoka u sudnici, osim po odobrenju panela. U tom periodu, Služba za svedoke posreduje u komunikaciji između svedoka i učesnika koji ga je pozvao, po potrebi i shodno uputstvima pretresnog panela.

20. Navedeno ograničenje kontakta ne odnosi se na veštake. Razgovori između učesnika u postupku i njegovih veštaka mogu se odvijati u svakom trenutku pre pozivanja veštaka.

21. Kad je reč o licima koja imaju dvojni status svedoka-žrtava, zastupnik žrtava, ukoliko nije učesnik koji je pozvao svedoka, ima pravo da razgovara sa svojim klijentima za sve vreme njihovog boravka na mestu sa koga svedoče, ili tokom celog boravka panela, strana u postupku, zastupnika žrtava i Službe za svedoke na mestu sa koga svedok svedoči u slučaju svedoka koji se ispituju van mesta održavanja suđenja, shodno pravilu 145(1) Pravilnika. Međutim, zastupnik žrtava treba da se uzdržava od razgovora sa svedocima o temama koje će biti predmet njihovog svedočenja.

5. Upoznavanje svedoka sa prostorijama, odnosno sudnicom

22. Ukoliko svedok daje iskaz u sedištu SVK, Služba za svedoke dužna je da odvede svedoka u sudnicu i upozna ga sa rasporedom sedenja u sudnici i, po potrebi, sa različitim sistemima koji se koriste u sudnici, posvećujući posebnu pažnju, kad je

relevantno, tehničkim aspektima zaštitnih i/ili specijalnih mera u sudnici koje se primenjuju shodno pravilu 80 Pravilnika. Taj postupak obilaska i upoznavanja svedoka sa sudnicom može se, po potrebi, prilagoditi posebno osetljivim svedocima.

23. Služba za svedoke takođe je dužna da obavesti svedoka o prirodi postupka u sudnici, izgledu sudnice i učesnicima u postupku. Svedoku će takođe biti pokazane čekaonice za svedoke i druge bitne prostorije. Ukoliko je svedoku potrebna pomoć za vreme boravka u sudnici, službenik zadužen za pružanje te pomoći treba takođe da bude prisutan ako je moguće.

24. U slučaju svedoka koji svedoče putem video-konferencijske veze ili van mesta održavanja suđenja, po pravilu 145(1) Pravilnika, Služba za svedoke dužna je da prilagodi ovaj postupak u skladu sa potrebama, i istovremeno vodi računa da takvi svedoci budu adekvatno obavješteni o različitim sistemima koji se koriste u sudnici i na mestu svedočenja, učesnicima u postupku i raspoloživim prostorijama i sadržajima na mestu svedočenja.

25. Ukoliko je svedoku to potrebno, postupak informisanja može se ponoviti.

6. Kurtoazni sastanak sa stranama u postupku i zastupnikom žrtava

26. Da bi se svedocima pružila prilika da se upoznaju sa licima koja će ih možda ispitivati u sudnici, strane u postupku odnosno zastupnik žrtava dužni su da pre početka postupka informisanja dostave Službi za svedoke imena lica koja će biti prisutna u sudnici, u meri u kojoj je to moguće. Služba za svedoke će zatim organizovati kurtoazni sastanak između svedoka i navedenih lica. (Odvojeni) kurtoazni sastanci održaće se sa svakim od učesnika, u prostorijama SVK i u prisustvu službenika Službe za svedoke. U slučaju svedoka koji svedoče putem video-konferencijske veze, kurtoazni sastanak može se održati na daljinu, korišćenjem odgovarajuće video-konferencijske opreme. U slučaju svedoka koji svedoče van mesta

održavanja suđenja, po pravilu 145(1) Pravilnika, kurtoazni sastanak se održava na mestu svedočenja.

7. Čitanje ranijih izjava i povezanih materijala

27. Istovremeno sa dostavljanjem obrasca sa podacima o svedoku za svakog predstojećeg svedoka, učesnik u postupku koji poziva svedoka dužan je da Službi za svedoke naznači količinu materijala, dužinu izjava i očekivano vreme potrebno za čitanje svih potpisanih izjava koje je svedok dao i snimaka razgovora koji su sa svedokom obavljani, kao i svih dokumenata ili informacija koji su sastavljeni kada je svedok davao svoje prethodne izjave, ili ih je svedok tom prilikom dostavio.

28. Kada započne postupak informisanja, učesnik koji je pozvao svedoka dužan je da Službi za svedoke dostavi sve navedene relevantne materijale kako bi se svedoku osvežilo pamćenje. Služba za svedoke će zatim svedoku omogućiti pristup tim materijalima, kako bi imao prilike da ih ponovo pročita. Da bi se izbegli mogući sporovi u sudnici, učesnik koji poziva svedoka obavestiće ostale učesnike o kojim je materijalima reč tri dana pre nego što ti materijali budu dostavljeni svedoku. Učesnik koji poziva svedoka dužan je da dostavi predmetni materijal na jeziku na kome ga je svedok dao ili na jeziku koji svedok dobro razume. Služba za svedoke po potrebi može za svedoka organizovati pomoć pri čitanju.

29. Služba za svedoke je dužna da pažljivo nadgleda duševno i fizičko stanje svedoka kako bi utvrdila da li je svedoku tokom navedenog postupka potrebna neka pomoć ili podrška. Služba za svedoke nije dužna da snima bilo šta što svedok kaže tokom procesa čitanja materijala. Samo ukoliko se tokom procesa čitanja materijala dogodi nešto neuobičajeno, Služba za svedoke dužna je da o tome izvesti učesnika koji je pozvao svedoka, njegovog advokata, ako je to relevantno, i panel.

30. Služba za svedoke dužna je da vodi evidenciju o tome koji su materijali dostavljeni svedoku, kog datuma su dostavljeni i kada su vraćeni učesniku koji je pozvao svedoka da da iskaz.

8. Informisanje o zaštitnim merama

31. Prilikom sastanka, Služba za svedoke dužna je da obavesti svedoke o svim pitanjima koja se tiču njihove bezbednosti i sigurnosti, uključujući sve naložene zaštitne mere, kao i o njihovom pravu da zatraže takve mere shodno pravilu 80(1) Pravilnika. Služba za svedoke takođe je dužna, prema pravilu 80(8) Pravilnika, da svedoke obavesti o opasnosti od nehotičnog ili protivpravnog otkrivanja njihovog identiteta ili svedočenja uprkos naloženim zaštitnim merama, kao i o mogućnosti da se te zaštitne mere izmene u skladu sa pravilom 81 Pravilnika.

32. Ako u toku postupka informisanja Služba za svedoke dođe do novih saznanja koja smatra osnovom za traženje (dodatnih) zaštitnih mera, Služba će o tome razgovarati sa svedokom, i direktno obavestiti učesnika u postupku koji ga je pozvao, kao i pretresni panel.

9. Informisanje o ulozi, pravima i obavezama svedoka u postupku

33. Služba za svedoke dužna je da pre svedočenja obavesti svedoke o ulozi, pravima i obavezama koje imaju kao svedoci pred SVK, uključujući obavezu da svedoče istinito i da daju svečanu izjavu pre početka svedočenja, u skladu sa pravilom 141(2) Pravilnika.

34. Služba za svedoke takođe je dužna da podseti svedoke na pravilo 151 Pravilnika, koje se odnosi na samooptuživanje. Ukoliko su u pitanju lica koja imaju dvojni status

svedoka-žrtava i kojima je dodeljen zastupnik žrtava, dužnost je zastupnika žrtava da ih obavesti o toj odredbi.

B. PRIPREMA SVEDOKA

35. Što se tiče pripreme svedoka, panel konstatuje da i tužilaštvo i odbrana priznaju da praksa pripremanja svedoka nije konkretno regulisana normativnim okvirom SVK i da panel u tom pogledu ima široka diskreciona ovlašćenja.²³

36. Panel se slaže sa stranama u postupku da se takva praksa ne pominje ni u Zakonu ni u Pravilniku i da panel stoga ima široka diskreciona ovlašćenja da usvoji one procedure i modalitete koje smatra neophodnim kako bi se olakšalo pravično i ekspeditivno vođenje sudskog postupka, kao što je propisano članom 40(2) Zakona. Osim toga, ni priprema svedoka nije izričito predviđena Zakonom o krivičnom postupku Kosova. Panel dalje konstatuje da u međunarodnim sudovima nije usvojena jednoobrazna praksa pripreme svedoka: premda je takva praksa uglavnom dopušтана u MKSR-u i MKSJ-u,²⁴ većina veća MKS-a bila je protiv nje.²⁵

²³ Zajednički zahtev, stav 4; Izjašnjenje tužilaštva, stav 18.

²⁴ V. npr. MKSR, *Prosecutor v. Karemera et al.*, žalbeno veće, [Decision on Interlocutory Appeal Regarding Witness Proofing](#), 11. maj 2007, ICTR-98-44-AR73.8, javno, stavovi 3-14; MKSJ, *Tužilac protiv Limaja i drugih*, Pretresno veće II, [Decision on Defence Motion on Prosecution Practice of "Proofing" Witnesses](#), 10. decembar 2004, IT-03-66-T, javno.

²⁵ V. MKS, *Prosecutor v. Yekatom and Ngaissona*, Pretresno veće V, [Decision on Protocols at Trial](#), ICC-01/14-01/18-677, 8. oktobar 2020, javno, stavovi 17-30; *Prosecutor v. Ongwen*, Pretresno veće IX, [Decision on Protocols to be Adopted at Trial](#), ICC-02/04-01/15-504, 22. jul 2016, javno, stavovi 4-17; *Prosecutor v. Gbagbo and Blé Goudé*, Pretresno veće I, [Decision on witness preparation and familiarization](#), ICC-02/11-01/15-355, 2. decembar 2015, javno, stavovi 13-19; *Prosecutor v. Bemba et al.*, Pretresno veće VII, [Decision on Witness Preparation and Familiarisation](#), ICC-01/05-01/13-1252, 15. septembar 2015, javno, stavovi 20-25; *Prosecutor v. Bemba*, Pretresno veće III, [Decision on the Unified Protocol on the practices used to prepare and familiarise witnesses for giving testimony at trial](#), ICC-01/05-01/08-1016, 18. novembar 2010, javno, stavovi 31-35; *Prosecutor v. Katanga and Ngudjolo*, Pretresno veće II, [Decision on a number of procedural issues raised by the Registry](#), ICC-01/04-01/07-1134, 14. maj 2009, javno, stavovi 17-18; *Prosecutor v. Lubanga*, Pretresno veće I, [Decision Regarding the Practices Used to Prepare and Familiarise Witnesses for Giving Testimony at Trial](#), ICC-01/04-01/06-1049, 30. novembar 2007, javno, stavovi 35-52; [Lubanga Familiarisation Decision](#), stavovi 11-17, 28-42. Nasuprot tome, samo su četiri pretresna veća MKS-a dozvolila značajnu pripremu svedoka: MKS, *Prosecutor v. Al Hassan*, Pretresno veće X, [Decision on witness preparation and](#)

37. Što se tiče navodne koristi od pripreme svedoka jer omogućava da svedočenje tog svedoka u sudnici bude relevantno, tačno i usredsređeno,²⁶ pretresni panel najpre naglašava da je učesnik u postupku koji poziva svedoka dužan da prilagodi i pojednostavi svoje ispitivanje u sudnici i da se bavi samo onim temama koje su relevantne za dati predmet. Osim toga, važno je naglasiti da pružanje mogućnosti svedocima da ponovo pročitaju svoju prethodnu izjavu ili izjave i druge povezane materijale pre nego što stupe pred panel takođe doprinosi kvalitetu njihovog svedočenja. Štaviše, oslanjajući se na svoja već pominjana široka diskreciona ovlašćenja, panel smatra da je neophodno da nijedna eventualna nepreciznost, nedoslednost ili protivrečnost u predstojećem svedočenju svedoka ne bude doterana i „ispeglana“ prilikom *ex parte* razgovora između svedoka i učesnika u postupku koji ga je pozvao da svedoči. Naprotiv, svaka takva nepreciznost, nedoslednost ili protivrečnost treba da bude pretresena u sudnici, čime se panelu, stranama u postupku i zastupniku žrtava dopušta da ravnopravno ocene svedočenje o kome je reč. Panel takođe smatra da je najbolji način da se utvrdi da li neki svedok ima nešto da kaže o nekom konkretnom dokumentu koji mu ranije nije pokazan, ili nema, njegovo svedočenje pred panelom.²⁷ Panel podvlači da prirodna reakcija svedoka, kao što je nemogućnost da bilo šta kaže o nekom dokumentu, takođe može imati dokaznu vrednost.

38. Panel dalje konstatuje da će svedoci u ovom predmetu svedočiti o događajima koji su se odigrali pre otprilike 22 godine, ali da je tužilaštvo sa njima obavilo razgovor o tim događajima u skoroj prošlosti, odnosno 2019, 2020, pa čak i 2021. godine.²⁸ U

[familiarisation](#), ICC-01/12-01/18-666, 17. mart 2020, javno, stavovi 9-18; *Prosecutor v. Ntaganda*, Pretresno veće VI, [Decision on witness preparation](#), ICC-01/04-02/06-652, 16. jun 2015, javno, stavovi 13-18; [Ruto Preparation Decision, paras 26-51](#); *Prosecutor v. Muthaura and Kenyatta*, Pretresno veće V, [Decision on witness preparation](#), ICC-01/09-02/11-588, 2. januar 2013, javno, stavovi 30-53.

²⁶ Zajednički zahtev, stav 4; Izjašnjenje tužilaštva, stav 19.

²⁷ Izjašnjenje tužilaštva, stav 19.

²⁸ V. KSC-BC-2020-05, F00085/A03, Specijalizovani tužilac, *Spisak dokaza po pravilu 95(4)(c)*, 17. februar 2021, poverljivo. V. takođe izjašnjenje tužilaštva, stavovi 5-6.

takvim okolnostima, održavanje dodatnog sastanka radi pripreme svedoka za „relevantno, tačno i usredsređeno”²⁹ svedočenje u sudnici nije opravdano.

39. Pored toga, proces informisanja svedoka koji se odvija u okrilju Službe za svedoke omogućava svedocima da se sami dovoljno pripreme za svoje predstojeće svedočenje, između ostalog putem ponovnog čitanja svoje ranije izjave ili izjava i povezanih materijala.³⁰ To svedocima pruža priliku da razumeju temu ili teme koje će biti predmet razgovora i u opštem smislu ih priprema za ono što mogu da očekuju tokom sudskog postupka.

40. Panel takođe smatra da bi pružanje prilike svedocima da se pripreme za svoje predstojeće svedočenje na bilo koji drugi način osim ponovnim čitanjem svojih ranijih izjava i povezanih materijala neizbežno umanjilo spontanost i neposrednost njihovog svedočenja, kao i koristi koje iz toga proističu. Ukoliko svedok izvan sudnice direktno razgovara o pitanjima koja se odnose na suštinu njegovog svedočenja sa učesnikom u postupku koji ga je pozvao, to takođe povlači rizik da se svedoku i nehotice prenese određeno očekivanje tog učesnika u vezi sa predstojećim svedočenjem, čime se nenamerno utiče na svedoka ili njegov iskaz.

41. Što se tiče navodne koristi od pripreme svedoka jer obezbeđuje njihovu dobrobit, bezbednost i sigurnost,³¹ panel naglašava da s obzirom na posebnu ulogu u normativnom okviru Specijalizovanih veća na osnovu pravila 27 Pravilnika, Služba za svedoke, kao neutralna i specijalizovana jedinica Sekretarijata, snosi glavnu odgovornost za dobrobit svedoka, između ostalog i naročito, u periodu koji neposredno prethodi njihovom svedočenju. Osim toga, Služba za svedoke je i najpozvanija da svedocima pruži sve potrebne vrste podrške, informiše ih o svim relevantnim temama, reaguje na njihovu zabrinutost ili strah ukoliko ih ima i pribavi

²⁹ Zajednički zahtev, stav 4.

³⁰ V. gore, stavovi 27-30.

³¹ Zajednički zahtev, stav 4; Izjašnjenje tužilaštva, stavovi 19-20.

informacije o eventualnom uticaju koji je na njih vršen.³² Panel je uveren da stručna i specijalizovana pomoć koju Služba za svedoke pruža svedocima u potpunosti otklanja bojazni tužilaštva u tom pogledu.

42. S obzirom na gorenavedeno, i svestan svoje dužnosti da utvrdi istinu shodno pravilu 132 Pravilnika, panel smatra da nije primereno da, vršeći svoja diskreciona ovlašćenja prema članu 40(2) Zakona, dozvoli održavanje pripremnih sastanaka između svedokâ i učesnika u postupku koji ih je pozvao da svedoče pre njihovog iskaza u sudnici,.

V. DISPOZITIV

43. Iz navedenih razloga, panel:

- a. **ODBIJA** zajednički zahtev, i
- b. **UPUĆUJE** strane u postupku, zastupnika žrtava i Službu za svedoke da omoguće informisanje svedoka u skladu sa stavovima 12 do 34 gore.

/potpis na originalu/

**Sudija Mapi Felt-Folja
predsedavajući sudija**

/potpis na originalu/

sudija Žilber Biti

/potpis na originalu/

sudija Roland Dekers

³² V. takođe gore, stavovi 15, 31-32.

U petak, 9. jula 2021.

U Hagu, Holandija.